

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

<i>Előfizetési díjak:</i>		A társulat minden rendü tagjai a lapot tagdíjaikért kapják.	A lap szellemi részét illető cikkeik a szer- kesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénz- tári — az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatálnak küldendők.
Egész évre — — — — —	4 frt	—	—
Félévre — — — — —	2 „	—	—
Negyedévre — — — — —	1 „	Kéziratokat nem adunk vissza.	—

Zúrzavar.

(W.) Két hét előtt lapunkban ugyan e helyen elemeztünk egyes hazai tényeket, melyek mint az erkölcsi rendbe vágó dolgok komoly megfontolásra voltak méltók, s alkalmasak arra, hogy a figyelő embereket gondolkodóba ejtsék. Ez alkalommal szélesebb körre terjesztjük ki vizsgálódásainkat, mert való igaz, hogy az erkölcsi világrendben a baj nem helyi csupán, hanem általános. Azt tapasztaljuk napról-napra, hogy mindenféle zúrzavaros állapotok uralkodnak, melyek kimeneküléssel nem, hanem végső katasztrófával kecsegtetnek.

Az eszmék reakciójának korát éljük ma, mely meg lehetőséggé volt s közeledik kimerüléséhez. Mihelyt ez a kimerülés bekövetkezik, irtóztató társadalmi küzdelemnek és háborúnak kell létrejönnie, hogy a feldúlt nyugalom ismét helyreállhasson.

A mai zúrzavaros állapotokat pedig az okozza, hogy korunknak nincs egyetlenegy vezérlő és útmutató eszméje. A vallást, a hitet, mely az ideig-óráig tartó profán eszmék fölött, mint minden időkre szóló kapocs, mindig uralkodott, lezorították trónjáról. Megszűnt tehát az irányító tű, mely az emberiséget az élet hullámozó tengerén biztosan vezethesse, s innen ered a folytonos kipkedés-kapkodás. Érzéketlenek és erőtlenekek lettünk s ez oka annak, hogy csekély és kiesínyes dolgokból világraszóló események, sőt meg-rázó tragédiák születnek.

Az élet erkölcsi alapjauak gyöngesége, a mely az életben szereplők lelkiismeretességének és becsület-érzésének hiányosságán alapszik, az oka annak, hogy még csekély dolgokban sem találjuk el nemcsak az igazságot, de még a méltányosságot sem.

E pár szó támogatására előveszem egyetlen ujságnak egyetlenszámát. Ime, miket talállok benne. Dreyfus pere. Ez már évek óta tengeri kigyóvá nőtte ki magát. Ma még

kevesebb tisztasággal lehet belé látni, mint pár évvel ezelőtt. Ez az ügy a századnak egyik legzúrzavarosabb skandaluma. Mert nem egyéb az egész dolog feltűjt skandalumnál, mely azonban bárhogyan végződjék, szomorú tanúságokat rejt magában.

Ha Dreyfus bűnösnek fog bizonyulni: akkor szá-nakoznunk kell a grande nation végtelen gyöngeségén, mely egy közönséges, de veszedelmes hazaárulóval éveken keresztül kinlódik s meghurcoltatja nevét. Végtelen zavaros állapotok lehetnek Franciaországban, melyek a tisztán látást meg nem engedik. Ilyenformán nem lehet csudálkozni, hogy a zsidó sajtószövetkezet egy hatalmas állammal a kezét megköti a szabad cselekvés terén.

Ha bebizonyul, hogy Dreyfus nem bűnös: akkor ez talán még nagyobb gyalázata és gyengesége lesz a franciáknak. Hát ma, mikor minden téren óriási léptekkel haladt előre az emberiség: akkor csupán az igazságszolgáltatás terén maradt annyira hátra és oly vakon, hogy egy ilyen a nemzeti becsületbe vágó ügyet ne tudjon felderíteni éveken át. Nem volna szabad megengedni az érdekszálaknak olyan fokú össze-szebogozódását, hogy ne lehessen belőle kiszabadítani az igazság asszonyának kezét.

Ugyancsak Franciaország gyarmatairól érkezett megdöbbenő hír. Két francia katonatiszt ellenséges földön agyonlőtte két bajtársát. Azt írják, hogy a gyilkosok iszákosok voltak s részeg állapotban követték el menthetetlen tettüket. Hát a paralízis progresszívá korában minden gazságot és bűnt így vagy amúgy mentetni tudnak. Agylágyulás, részegség, örültség kimutatásával mentetik a józan szabadakarat hiányát. De hogy mindezek a ferdeségek, melyek magukban is bűnök, miért jöttek létre, miért terjedtek el, arra már nem lehet menthető okokat telhozni.

De ne maradjunk csak Franciaországban. Hollandiában egy közönséges országos vásár beszüntetése

miatt akkora zavargás, valóságos lázadás támadt, hogy ki kellett hirdetni az ostromállapotot. — Poroszországban egy csatornaügy leszavazása miatt komoly konfliktus támadt az uralkodó és parlamentje, illetőleg kabinetje közt, úgy, hogy kormányválságra következtek. — Ausztriában pedig valósággal minden rothad. Az a számtalan politikai párt, mely itt napról napra hajba kap egymással, éles bizonyítéka a különböző nemzetiségek közt levő kapesok lazaságának, valamint a birodalmi részek közti gyenge kohézióknak.

És így a bármerre tekintünk az európai államokban, azt tapasztaljuk, hogy a néha csekélynek látszó ellentétek annyira kiélesedtek, hogy csak egy kis szikra, kell, hogy a felhalmozott anyag lángra lobbanjon.

E zűrzavarban még szerencse „ha erős a nemzeti eszme, ha nem a pusztában hangzik el a rend, a tekintély, a fegyelem szava; ha van még erejük a régi szokásoknak és erkölcsöknek és helyreállhat az a lelki egyensúly, mely a népek szerencsés fejlődésének nélkülözhetetlen feltétele.” (Bodnár.)

A kath. anyaszentegyház tanítása a praedestinatióról.

Írta: *Bálint Vilmos.*

Jansen talán a vitát akarta bezárni, a malasztról irt könyvével, de még nagyobb bajt csinált. Midőn ugyanis az apostol szavainak értelmezése közben e helyhez ért: „Isten mindenkinek üdvösségét akarja”, így kiált fel: Semmi szükségünk sincs a pelágiánok magyarázatára, mintha más megedékünk nem is volna.

És kezdi kutatni a praedestinatió alapját. Miben? Damasceni sz. János nyomán az isteni akaratot felosztja megelőző- és követőre s a végén arra lyukad ki, hogy volt ugyan Istenben az eredeti bűn elkövetése előtt ily általános üdvözítő akarat, de ez a bűn elkövetése előtt birt csak tényleges léttel; azután „csak az Ő tudatában maradt meg mint gyönyöréret.” Most tehát Isten csak azokat akarja üdvözíteni, a kik valóban üdvözülnek is, oly kegyelmet adván nekik, melynek ellen ne állhassanak. — Beszél ugyan néha néha a malaszt általánosságáról is, de ezalatt csak azon segítséget érti, mely a jó végzésére szükséges s feltétlenül szolgálja a tan az üdv elérésére is elegendő lenne, ha nem volna meg az a sok kísértés, uralkodó szenvedélyek stb.

Vége mindezeknek betetézéseül felállította a tételt:

„Semipelágián tan azt mondani, hogy Krisztus minden emberért meghalt.” — X. Ince pápa e tétellel az ő egész tanítását hamisnak, vakmerőnek, botránysnak ítélvén, azt ünneppélyesen kárhoztatta.

Jansen után újat nem igen találunk a praedestinatió történetében, mert a mit az arminianok s a gomaristák tanítottak, azt mind vagy nála vagy Kálvinnál megtaláljuk.

Ezek volnának ama tévelyek, melyek feltétlen erőt tulajdonítván a malasztnak, a szabadakaratot tökéletesen le-

rontották. De a praedestinatió közül még más irányú tévedésekkel is találkozunk, melyek épen a szabadakaratot emelték fel talságosan a malaszt rovására. Ismerkedjünk meg ezekkel is.

Már Pelágianus úgy okoskodott, hogy Isten azokat jelölte ki az üdvösségre, kikről előre látta, hogy szabad akaratuknál fogva szentül élnek. Amde — okoskodott tovább — ha az én szabadakaratom jutalma a mennyei boldogság lesz, akkor semmi szükség a malasztra, mert akkor Istennek meg is kell adnia azon eszközöket, melyek segítségével szükségkép üdvözülni fogok. Pelagius szerint tehát a szabadakarat önmagában képes érdemes eselekedetre, minék előrelátása a praedestinatió. Alláspontját ő is sz. Agostonnal védi.

A semipelagianok nem vetették el egészen a malaszt szükségességét, csak a hit kezdetére tartották fölöslegesnek, mivel azt — szerintük — imáink által is megnyerhetjük. Igen, de akkor Isten csak azokat jelölhette ki az üdvösségre, kikről előre látta, hogy természetes erejükből himni akarnak s akkor Krisztus halálának gyümölcseiben egyáltalán nem részesülnek azok, kik az életet rosszul kezdik.

Volt még egy eretnekiség a misericorsóké, kikkel sz. Agoston a „De Civ. Dei” c. művében (I. 21.) oly tűzetesen foglalkozik. A mint innen látjuk, ezek azt tanították, hogy Isten könyörületessége feltúlulja az Ő igazságosságát s így még a legnagyobb gonosztevéket sem büntetheti örök kárhozattal. A szent doctor valami öt osztályt említ ezeknek, de mindannyi másképp fejtette meg tételét. Több ily fontos és számbavehető tévelyről nem igen emlékezik meg a történelem. Még talán az Origenesé és a manicheusoké érdemel szót. Az utóbbiak ugyanis különbséget tette a természetüknél fogva jó és rossz emberek között, csak ebből akarták megfejteti a praedestinatió fogalmát; a mint t. i. ki-ki jó vagy rossz természetet nyert. Origenes pedig azt tanította, hogy a lelkek a testtel való egyesülések előtt jóval meg voltak te-remtve s a mint ez állapotban magokat viselték, úgy jelölte aztán Isten az egyesülés alkalmával vagy a mennyországra vagy a kárhozatra.

Ha a felhozott téves nézeteket és tanokat összevetjük, mindjárt eszünkbe jut az egyház azon két tétele, melyek ellen amazok egytől-egyig küzdenek. Mert mi az első végkövetkezmény mindeniknél? Az, hogy Isten valóságosan nem akarja minden embernek üdvösségét. S a második? Hogy épen ezért mindenkinek nem is adja meg a szükséges üdvözítőket.

Mihelyt csak az egyiknek is kimutattuk tarthatatlanságát, már megdő minden más tanítás az egyházén kívül. Lásuk tehát!

Fennebb kimutattam, hogy az isteni akarat működése a teremtés és fenntartásban áll. Nincs semmi a mit Isten teremtett volna, de az sincs, minék épen ezért gondját ne viselné. Ha az Ő tudta és akarata nélkül még egy veréb sem eshetik a földre; ki meri kétségbe vonni, hogy a saját képére és hasonlatosságára teremtett embernek gondját is viseli? Jól mondja Lactantius (De ira Dei c. 9.) „A ki elveti a gondviselést, megtagadja Isten létét.” Nős ha áll ez a természetes rendben, mennyivel inkább kell akkor állania a természetfölöttiben, mely egyedül képes az embert végcéljára terelni, holott erőink a természetes rend határait túl nem léphetik. Azt pedig fölösleges ismételnem, hogy az em-

ber végcélját a természetes rendben hiába keresi; a madár a repülésre, az ember az égiekre teremtett.

Nekünk tehát Isten rendelkezését fogva természetfölötti boldogságra kell törekednünk s akkor nincs kétség benne, hogy Isten minden embert, még azokat is, kik tényleg nem üdvözülnek, megelőző akaratával üdvözíteni akar. Ez igazságot a kath. egyház a legrégibb időkől így tanította s a tridenti zsinaton (sess. 6. c. 17.) mint hitcikkelyt is kimondta.

Bebizonyítására a józan észből, a közfelfogásból, a szentírásból, a zsinati határozatokból és a szent atyák munkáiból annyi érveléssel felhozhatunk, hogy igazán nem tudjuk elképzelni; hogy akadhatott okos ember, ki e tétel igazságát kétségbe vonta. Így aztán az említett tévelyekkel is végezzünk.

Ha az isteni állagról helyes fogalmaink vannak, nincs szükség tudományos ész érvekre, hogy Isten általánosan üdvözítő akaratáról meggyőződünk. Elég tudnunk, hogy Ő a legfőbb jó, a valódi igazság, ki mindenkiel szemben egyforma mértékkel mér, senkinek vesztét nem akarhatja; s akkor azt is tudjuk, hogy szükségkéig akarja kell minden ember üdvösségét. Avagy a közérzület, a történelem nem azt bizonyítja-e, hogy az ember szívében benne volt és benne van a fensőbb boldogság utáni vágy? S ezt Isten belénk olthatta volna anélkül, hogy akarná is annak elérhetését? Távoll legyen tőlünk e felét állítani.

De halljunk, mit mond a szentírás. Sz. Jánosnál olvassuk (6, 38 ss.) az Ur szavát: „Éz pedig atyám akaratja, ki engem küldött, hogy minden a ki látja a Fiút és hisz Ő benne, örök élete legyen és én feltámasztom Őt az utolsó napon.“ Itt az Üdvözítő nyíltan megmondja, hogy minden a ki hisz Ő benne—üdvözül. Amde Krisztusban binni mindenkinek módjában áll, tehát mindenki üdvözülhet. Hasonlóképp érvelünk ezekből is: „Úgy szerette Isten a világot, hogy egy szülött Fiát adá, hogy minden, a ki Ő benne hisz, el ne vesszen, hanem örök élete legyen. Mert nem azért küldötte Isten az Ő Fiát a világra, hogy itélje e világot, hanem hogy üdvözüljön e világ Ő általa“ (Ján. 3, 10 s.) Ez utóbbi szavakkal egyenesen kijelenti az Ur, hogy mindenkit üdvözíteni akar. Valóban jóságával, atyai szeretetével csak játszanánk, ha legalább fiait nem akarná boldogítani. Már pedig a kiválasztottakon kívül minden megkeresztelt embert fiává fogad a keresztségben, tehát ezeknek is akarnia kell boldogságukat.

Az ó-szövetségnek is több helye bizonyít mellettünk. A „Bölcsésés könyve“ például azt mondja Istenről (11, 24.) „... könyörületet vagy mindenki iránt s megkegyelmezesz mindenkinek.“ Hogy lehetne ezzel a részleges kiválasztást összeegyeztetni?

A kit pedig a felhozott helyek sem győztek volna meghallja az apostol tanítását: „Nem rendelt minket Isten bűnre (kárhozatra), hanem az üdvösség elnyerésére a mi Urunk Jézus Krisztus által“ (1 Thess. 5, 9); vagy: „... Ki még tulajdon Fiának sem kegyelmezett, hanem mindnyájunkért adta Őt.“ (Rom. 8, 32).

Kétségtelen tehát, hogy Krisztus mindenkiért meghalt s így akarja is mindenkinek a mennyországot.

A szent gyülekezetek — zsinatok — mint a valódi igazság örei szintén mellettünk nyilatkoznak.

Igy a tridenti (6. ülés, 17. kánon): „Ha valaki azt mondja, hogy a megigazulás malasztját csak a kiválasz-

tottak kapják meg, s hogy a többiek is mind meghívotnak ugyan, de kegyelmet nem nyernek, mivel Isten rendelkezéséből kifolyólag a bűnökre vannak kijelölve, átok alatt legyen.“ Hasonlóképp sújtja a 32. kánonban azt is: „A ki azt mondja, hogy a megigazult jócselekedetei olyannyira Isten ajándékai, hogy nem is tudhatók be érdemül neki.“ A karisiai zsinat pedig határozottan kimondja: „Isten kivétel nélkül mindenkit akar üdvözíteni.“

Mintogy az egyik alap, melyen a zsinat nyugszik, a sz. atyák tanítása, szinte fölételes is erre hivatkozunk. De mert ellenteleink akárhányszor tanításukat egyik-másik egyház atyáénak mondják, lássuk: vajon ők mit tanítottak. — Sz. Ambrus (De paradiso c. 8) így ír: „Eljött az Ur Jézus, hogy a bűnösöket üdvözítse, miért még a bűnösöknek is meg kellett akaratát mutatnia, sőt még az árulót sem mellőzhette.“ Sz. Agoston pedig (L. 2. de symb. c. 5): így kiált tel: „O gonosz világ! eljött ki megváltson te ellene támadsz: akkor akarod Őt elveszíteni, mikor téged megakar menteni.“ Hasonlóképp Chrysostomus, Cyrill s a többiek. Mivel pedig leginkább szeretnek sz. Agoston tanításával takarózni, nem árt az ő legbűvészb. tanítványához Prosperhez fordulni magyarázatért, ki aztá az apostol azon mondasából, hogy kötelességünk mindenkiért imádkozni, — így következtet: „Őszintén hiszünk és tartanunk kell, hogy Isten minden embert üdvözíteni akar.“ Ki kételkedhetik tehát állításunk igazsága felől? Vagy talán ellenteleink nyomósabb érvekkel tudnak előállani?

A praedestianok egyszerűen arra hivatkoztak, hogy sz. Agoston munkáiból indultak ki, melyek csak a választottakról emlékeznek meg, mint a mennyország örököséről. Csakhogy ez állítás, melyet be is kellene bizonyítani, ha — lehetne. Mert a mint már láttuk, a nagy tudós határozottan mellettünk van. Találunk ugyan nála több helyet, melyek első tekintetre tán ellenünk szólnak mint pl.: „A szentírás mondja: minden embert üdvözíteni akar (Isten) értük t. i. a kiválasztottakat, mert bennük él az egész emberi nem“ ... stb., de e nehézségek hamar eloszlanak, ha sz. Tamással figyelembe vesszük, hogy ilyenkor a követő isteni akaratról van szó, nem a megelőzőről. Így dől meg egy egyszerű megkülönböztetés által elleneink összes okoskodása.

Mert bár Goteschalk, Erigena, Kálvin s a többiek egymástól eltérni is látszanak, azért mindenki azon téves magyarázattól indult ki, hogy Isten a „mindenki“ alatt csak a választottakat érti. Kétségkívül kiténik ebből Jansen tévedése is, de hogy az meg nyilvánosabb legyen, lássuk: ad-e Isten mindenkinek elegendő eszközt az üdvösség elnyerésére. Hát ezt a fennebbiek után tüzesebben bizonyítani szinte fölételes. Ki meri azt mondani, hogy az az Isten, a ki szívében oltotta a természetfölötti boldogság utáni vágyat, azzal engem csak gyötörni akar anélkül, hogy elérésére megadná a szükséges eszközöket? Vagy ha ez eszközöket egyiknek megadja s a másikat nem: tudható-e igazságosnak?

1) „O munde imunde! venit qui te redimat et turbaris et tunc eum vis perdere, quando ille te disposuit liberare.“

2) „Sincerissime credendum atque profitendum est, Deum velle, ut omnes homines salvi fiant.“ (Ad Obiect. Vincentii.)

3) „Ita dictum est: omnes homines vult salvos fieri, ut intelligatur omnes praedestinati, quia omne genus humanum in eis est.“ (L. de corrupt. et gratia c. 14.)

Kérdezzük meg a szentírást, kérdezzük meg a szent atyákat: mind azt felélik az anyagi tudóssal? „Isten mindenkinek üdvét akarja s azért meg is adja kegyelmét mindenkinek“ (Lect. 3 in Hebr. 12). „Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adá érte.“ (Ján 6, 39); úgy szerette, hogy még „talajdon Fiának sem kegyelmezett“ (Rom. 8, 31) csakhogy azt megmentesse. Ime üdvösségünk záloga, ime a forrás, honnan minden ember megszerezheti a szükséges eszközöket: Mert „Krisztus engesztelő a mi bűneinkért, nemcsak a mi bűneinkért pedig, hanem az egész világéért is.“ (Ján. 2, 2). — Hogy ez volt az anyaszentegyház meggyőződése is, azt láthatjuk a zsinatok és szent atyák tanításából. Így az arelatzeni zsinat átkot mond arra, „ki azt valija, hogy Krisztus nem mindenkiért halt meg, s nem is akart mindenkit üdvözíteni;“ sz. Agoston pedig így biztat: „Isten... soha sem fog elhagyni: csak te Őt el ne hagyd“ Elvitázhatalan tehát, hogy Jansen és a malaszt többi ellenségei tacaikat sem a szentírásból, sem sz. Agoston munkáiból, hanem — az újjukból szedték elő s így azoknak bővebb cáfolatába nem is kell bocsátkoznunk. Elég, ha a janzenistákat figyelmeztetjük a malaszt szükségességére, a miserikorsokat pedig Isten igazságára, melyet jóságával szépen ki lehet egyeztetni.

Ha már most kimutattuk, hogy Isten megelőző akaratával őszintén (sincere) akar mindenkit üdvözíteni, világos, hogy az előzetes kárhoztatásról (reprobatio) szó sem lehet, ha mindjárt tagadó értelemben vesszük is azt. Mert mit jelentene ez? Azt, hogy Isten, midőn az emberiség egy részét a mennyországra kijelölte, másik részét egyszerűen figyelmen kívül hagyta. No ezt nem tudom hogyan lehetne összeegyeztetni az Ő igazságosságával és könyörületességével. Hiszen hányszor erősíti meg az Úr még esküvel is, hogy senkit sem akar elveszíteni, hogy nem akarja a bűnös halálát s nem jött elétélni a világot!

Es mégis! nemcsak az eretnekek, de a katolikus hitűdők között is akadtak nagyevűek, kik az előzetes kárhoztatást elfogadták. Így Suarez, Ruiz, Scotus s a többiek. Igaz, hogy ők különbséget tesznek a tevőleges és nemleges (tagadó) elvetés között, ez azonban nem sokat változtat a dolog lényegén, mert reám nézve tökéletesen mindegy, akár azt mondja az Úr: „En tégedet a kárhozatra szántalak“, akár azt: „Nem akarlak a dicsőség részesévé tenni,“ — úgy is tudom, hogy mindkét esetben vesztett pérem van. De hogy is lehessen ezt az általános üdvözítő akarrattal összeegyeztetni? Mert kétségtelen, hogy az így kiválasztottaknak üdvözülőök kell; más részről az is bizonyos, hogy az el mellőzöttek nem üdvözülhetnek. A mint tehát az első esetben az üdvözülés a kiválasztásban birta alapját, úgy a másodikban a kiválasztás hiányában — Isten előző akaratában. Mondják ugyan, hogy azért az el mellőzöttek, megkapják a szükséges kegyelmet, melylyel üdvösségüket elnyerhetnék, de lehetséges-e az, hogy Isten akarata ellenére valaki üdvözüljön, lehetséges-e, hogy az általa meghatározott számot valaki megváltoztassa? Ilyen formán igazán csak úgy tudnók megérteni a tagadó kárhoztatást, ha feltennök, hogy Isten némelyeknek mindolyan kegyelmeket ad, melyek magokban véve elégségesek volnának a cél elérésére, melyekről azonban előre látja, hogy a

körülmények miatt eredménytelenek lesznek. Ez pedig nem méltó Istenhez.

Nem is bizonyítja be senki a szentírásból, hogy ugyanaz legyen a tagadólagos elvetés. Mert nézzük csak az ellenünk felhozott helyeket: „Az Isten pedig megakaráván mutatni haragját és megimertetni balmasságát, a harag edényeita veszedelemre valókat elszenvedte nagy türelemmel,“ (Rom. 9, 22); „Akkor ketten lettek a mezőn: az egyik fölvetétek, a másik elhagytatik. Két asszony öröl a malomban; az egyik fölvetétek, a másik elhagytatik“ (Máté 24, 40. köv.); „Jákobot szerettem, Esaut pedig gyűlöltem“ (Rom. 9, 13). — ezek a megdönthetetleneknek látszó fejtverek elleneink kezében. Pedig legkevésbé sem azok.

Hiszen az elsőben az apostol a „harag edényei,“ a „veszedelemre valókat“ alatt azokat érti „kik az anyaszentegyházba belépni nem akartak kiknek Isten önmagok által lett kizárását a mennyországból előre látta“ (Allioli); a másodikban pedig nem akart egyebet mondani az Üdvözítő, mint hogy némelyek Isten különös akaratóból több és erősebb kegyelmeket kapnak, melyek segítségével aztán biztosan megmenekülnek. Hogy az utolsóban a „gyűlöltem“ szót nem lehet tulajdon értelemben venni, azt mindnyájan megengedik. Amde akkor mi egyebet jelentene ez ellentét, mint Isten szabadakaratát, melynél fogva egyiket inkább elhalmozza, mint a másikat? Épen ezért igen szépen olvassuk szentírásai jegyzeteinkben: őrizkedjünk e történeti példából többet következtetni, mint az apostol szándékozott. Ő ezáltal nem azt akarja mondani, hogy némelyek Esauboz hasonlólag nem hivatottak, és pedig talán a zsidók; sőt inkább mindnyájan meghívottak. (Rom. 10, 12). S hogy ez nem csak az újabb véleménye, eléggé mutatják az arausikai zsinat következő szavai: „Nemcsak nem hiszük, hogy némelyek isteni hatalommal fogva a rosszra lenneek kijelölve, hanem még arra is, ki ily nagy rosszat el akar hinni, undodással mondunk átkot.“ (25 k.) Vagy halljuk a szentatyákat: „Hogyan veszhetnek el annyian? Mert magokat megfosztják Istentől s nem Isten hagyja el őket“, mondja Aranyszájú Sz. János. (L. 1 ad Stag.) Es Sz. Ambrus; „A kik elvesznek, saját hanyagságuk miatt vesznek el.“

Így a többiek is.

Méltán csodálkozhatunk tehát, ha tudósaink közül annyian elfogadják a tagadólagos kárhoztatást.

(Folyt. köv.)

Papi lelkigyakorlatok.

Gyulafehérvárt a folyó augusztus hó 21 — 25. napjain tartott lelkigyakorlatokon meggyés püspök úr ő méltóságának vezélése alatt a következők vettek részt:

Avédik Lukács főesperes plebánus Erzsébetváros.

Balás Endre dr. theol. tanár, v.-rektor Gyulafehérvár.

Balogh József püsp. ceremoniarus Gyulafehérvár.

Baráczy Albert alesperes, fejtintézeteki lelkész Nagyenyed.

5. Bálinth Gergely lelkész Görgény-Szt-Imre.

Bálinth György főgy. tanár Gyulafehérvár.

Beke Antal kanonok Gyulafehérvár.

P. Both Demeter h. lelkész Sárpatok.

Butyka Sándor plebánus Borbánd.

4) „Nusquam tibi deest: ta illi noli deesse.“ (In ps. 39.)

5) „Deus vult omnes homines salvos fieri, et ideo gratia nulli deest.“ Thom.

10. Csató Ferenc plebános Tövis.
Csiky János főesperes plebános Zalatna.
Csiky Miklós főgymn. tanár Gyulafehérvár.
Czimbalmos József főgymn. tanár Gyulafehérvár.
Dávid Sándor lelkész Csicsó-Keresztur.
15. Eröss József főgymn. tanár Gyulafehérvár.
Fábián S. nagyprepost, püspökhelyettes Gyulafehérvár.
Fejér Gerő dr. főgymn. tanár Gyulafehérvár.
Ferencz József lelkész Govárdia.
Gazda Dénes lelkész Szovata.
20. Gárdik Vilibáld katonai kuratus Nagyszében.
Gábor Mózes lelkész Magyarfenes.
Gegő György plebános Deményháza.
Gergely Ignác kanonok Gyulafehérvár.
P. Govrik Gergely s. lelkész Erzsébetváros.
25. P. Györfi Fidéi h. lelkész Tur.
P. Hassák Vidor gyma. igazgató Kézdi-Vásárhely.
Husek Gyula s. lelkész Petrozsény.
Imets F. Jákó kanonok főesperes Gyulafehérvár.
Jung-Cseke L. apátplebános, főesperes, Sz. Udvarhely.
30. Kacza István lelkész Mezőszegyel.
Kalapács Imre lelkész Ehed.
Karácsony Márton főesperes plebános M. Vásárhely.
Keith Ferenc főgymn. tanár Sz. Udvarhely.
Kiss János s. lelkész Kolozsvár.
35. Kiss József lelkész Szerdahely.
Körödy Péter dr. theologiai tanár Gyulafehérvár.
Kovács Gyárfás lelkész Deésakna.
Kovács Lajos főesperes plebános Torda.
Kovács Lajos lelkész Felvinc.
40. Kovács Simon kanonok Gyulafehérvár.
P. Krämer Bonifác h. lelkész Körösbánya.
László János plebános Rudnoth.
László József plebános Lemhény.
Lázár Antal lelkész Alsójár.
45. P. Lenes Imre h. lelkész Szászsebes.
Lestyán Lajos plebános Topánfalva.
P. Lőrincz Domokos sz. f. r. áldozár.
Lőrincz Ferenc lelkész Kiskapus.
Lőrincz Sándor plebános Kapnikbánya.
50. Lukács Károly feyintézeti lelkész Szamosujvár.
Magló Mihály lelkész Marosujvár.
Miske Gyula lelkész Kudsir.
Molnár János praelatus, apátplebános, képviselő Komárom.
Müller János plebános Boicza.
55. Oláh Antal lelkész Székelykeresztur.
Papp Tamás lelkész Kőszvényes.
Pál Antal finovelői regens, tanár Gyulafehérvár.
Palikó Ferenc lelkész Naszód.
Péter József alesperes-plebános Szászfenes.
60. Prokucek Sámuel árvaházi igazgató Nagyszében.
P. Pucher Anaklét hitoktató Gyulafehérvár.
Puskás Gergely lelkész Szőkefalván.
Rác István alesperes-plebános Szász-Régen.
Riskó László alesperes-plebános Jobbágytelke.
65. Sántha Albert dr. s. lelkész Marosvásárhely.
Sántha János plebános Magyarfenes.
Soóthy Gyula spirituális Gyulafehérvár.
Sneff József alesperes-plebános Verespatak.

- Steinmezer Ede kanonok-plebános Gyulafehérvár.
70. Schwörer Sebestyén s. lelkész Brassó.
Szabó Ferenc lelkész Bonchida.
Szabol György alesperes plebános Nagy-Ernye.
Szabó György s. lelkész Gyulafehérvár.
Szánthó István lelkész Teke.
75. Szilveszter Ferenc praefektus Gyulafehérvár.
Tamás István plebános Bolya.
Tamási Áron kanonok Gyulafehérvár.
Tözsér László lelkész Csertés-Hondol.
Újfalusi József dr. apátkanonok, rektor Gyulafehérvár.
80. Varga Ferenc udvari pap Gyulafehérvár.
Vass Albert dr. theologiai tanár Gyulafehérvár.
Veress Lajos alesperes-plebános K.-Szt.-Pál.
Wartha Ferenc aktuáris Gyulafehérvár.
Zagyva Mihály alesperes-plebános Ó-Radna.
85. Zlamál Agoston főgymn. tanár Gyulafehérvár.
- Összesen : 86.

Spiritismus a vadaknál.¹⁾

A vad törzseknel, a legrégebb kor óta feltalálhatjuk a halottidézés nyomait. Amde a halottidézés nem járt magában. Össze volt kötve a bűbajosságnak, varázslásnak és a babona egyébbe nemeinek használatával. Eme mesterségeket a pogány világ is mint titkos művészeteket ismerte s épen azért nem gyakorolták azokat egyesek és általánosan, hanem legtöbb helyen külön osztályra bízták. A természet gyermeke különben is bajlóan a test és szeme előnyeivel dusan fölruházott, avagy ezektől kirívóan megfosztott emberben égi küldöttet látni. Mennyeivel erősebb teszi ezt a hitet, ha a szükséges szellemi tulajdonokat tanulás, hosszas előkészület által szerzik meg azok, kik azután különálló osztályt képezve, arra lesznek bivatva, hogy rendszeresen üzzék a bűbajolást, varázslást, a halottakkal való közlekedést, mint az ázsiai sámánok²⁾ s a kik ezektől csak nevéükben különböznek, az amerikai bűbajosok és kuruzslók, a brazíliai pajék, az afrikai és ausztráliai boszorkánymesterek, a finneek és lapok varázslói.³⁾

„A bűbajosok vagyis sámánok azt hirdetik magukról hogy az ő lelkük álmlukban vagy aléltságukban hatalmas szellemekkel értekezik, megtudja a betegség okát, megjósolja a jövődöt, kipurancsolja a lelkeket az ellenségéből, ártalmatlanná tehet mindenkit.“⁴⁾ Ez eredményeket tekintve nem csodáhat, ha Wundt hivatkozik arra a hasonlóságra, mely sámánok és az újabb szellemidézés médiumai között van.⁵⁾ Schneider becsteli a sámánokban és a mostani médiumok fölött elő-

1) Dr. Wolkenberg Alajos Spiritismus c. művéből.

2) A sámán szót Schneider (i. m. 23. l. j.) tunguz eredetűnek mondja, mások másként vélekednek. Lásd Balbi-Czirbusz: Egyetemes földrajz I. 534

3) Dr. Leonhard Schneider: Die Unsterblichkeitsidee im Glauben und in der Philosophie der Völker. Regensburg 1870. 465—495.

4) Balbi-Czirbusz i. m. 533.

5) Der Spiritismus. 24. lap.

nyüknek mondja azt, hogy készülnek hivatalukra és ennek minden egyes tennivalójára.⁶⁾

Emez előkészület abból áll, hogy a kiválasztott jelöltek magányba vonulnak, böjtölés és önmegtartóztatás, szanyargatás által testüket elerőtlenítik, a mi tudvalegőleg alkalmasabbaká teszi őket önkívületi állapotokra és káprázatok befogadására. Egész éjjeleket töltenek sirok felett, megtanulják a varázs italok és kenőcsök előállítását, melyek légyölő galóca és más mérges növények nedvéből, varangy és póknak mérgeből készülnek. Más népeknél az ópium használata, a dohány élvezete, másoknál megint a szemnek ki- és betelél forgatása, fényes gombnak nézése idézik elő az alvatlanság állapotát. Ha az így előkészített jelölt megjelenik a nyilvánosság előtt, reszket tekintetétől mindenki, a samánok testülete pedig gondoskodik arról, hogy külön védszellemet adjanak neki, mert ez okvetlenül szükséges minden esetekedetnél. Majd hajmeresztő mutatványok között, melyek alatt a felavatandó szenved legtöbbet, varázsolóvá avatják a nép jelenlétében.⁷⁾

Görresnéi⁸⁾ olvassuk kivonatosan Matjuskinak, az északarkai expedicióban Wrangel báró utitársának egyik barátjához intézett levelét, mely úgy a samánok mesterségéről mint a varázslás eredményéről megfelelő képet nyújt.

Az ördögjurtá (ördögkunyho) közepén, melybe egy öreg tunguz vezette be Matjuskit, ez rögtön felismerte a samánt, aki állati bőrökből készült, hosszú bő ruházatban, mely szíjjakkal, láncokkal, esőrgökökkel, vas és rézdarabokkal volt teleggattva, a lobogó tűz körül járt kimért, útemyszerű lépésekkel, varázsigéit mormolva. Duzzadt, sötétvörös arc, hosszú, bozontos fekete haj, mely alól tüzes, vérben forgó két szem lövelt borzalmas tekintetet. A samán jobbában a varázsdob, baljában megfeszített ij. Lassankint kialuská a tűz, az izzó parázs titokzatos homályba von mindent, a samán földhöz veri magát. Vagy öt perc múlva, mely alatt a samán mozdulatlanul feküdt tompa, elfojtott kiáltáshoz hasonló nyögés támadt fel kebléből. Miközben a tűz új lobogást kap, a samán felugrik, földre eresztett ijára támasztja homlokát és előbb lassan, majd mind gyorsabban futni kezd az ij körül. Majd megáll a szédülésnek legkisebb jele nélkül, kezeivel különféle alakokat rajzol a levegőbe, dobját veszi, azon dallomot ver ki, ugrál lassan, majd mind gyorsabban, miközben egész teste csodálatosan mozog és vonaglik. Fejének mozgása mint a zsinengen körülforgatott golyóé. Mozgása közben folytonosan szivja pipájából a legerősebb cserkesz dohányt és időről időre néhány korty pálinkát hajt fel. Aztán megint összeesik, me-reven és élettelenül fekszik, két ember hozzáugrik és feje felett két kést ten össze, mire magához tér és mialatt görcsösen vonaglik, újból hallatja kínos nyöszörgését. Most talpra állítják; alakja utalatos, szemei kidülledtek, arca vérvörös, csak kis reszketés árulja el, hogy él. Végre ébredni látszik; jobbával ijára támaszkodik, baljával dobját forgatja feje körül gyorsan, majd leteszi azt. Ez a jel, hogy teljesen átszellemült és kérdezősködni lehetett tőle.

„Közledektem hozzá, folytatja Matjuskin; mozdulatlanul, merev szemekkel, teljesen élettelen arccal állott ott; sem kérdéseim, sem pedig rögtön és minden gondolkodás nélkül

adott feleletei nem idéztek elő megmerevedett arcvonásaiban legkisebb változást sem . . . Ime néhány felelete lehetőleg szószerint:

- Meddig fog tartani utazásunk?
- Három évnél tovább.
- Lesz-e valami eredménye annak?
- Több, mint az otthonvalók reménylik.
- Egészségesekek maradunk-e mindnyájau?

Téged kivéve, de beteg te sem leszel. (Ez meglehetősen beteljesült; Matjuskin soká szenvedett ugyan egy vágássebben, mely többszörös elfagyás után elmergesedett, de komolyabb veszélyt nem okozott.)“

Többek közt azt is kérdezte tőle Matjuskin, hogy van Anjou hadnagy, utitársa, kitől egy idő óta külön vált. A samán gondolkodás nélkül felelt:

— Három napi járásra van Balnetől; a Lénán iszonyú vihart állott ki s csak nagy nehezen menekült meg. (Ez csakugyan így volt.) Menyasszonyom nagy kék szeméiről is beszélt . . . Sok felelete azonban olyan homályos, mondhatnám költői volt, hogy egyik tolmácsom sem volt képes azt nekem lefordítani . . .

„Midőn utánam a társaság kíváncsi tagjait mind kielégítette, ismét a földhöz vágta magát a samán és majdnem egy negyedóraig maradt a földön fekvé heves ráugatások és belső göresök között. Magyarázták nekem, hogy most az ördögök ismét kivonulnak belőle, amiért is rendes utjokon, a kéményen kívül az ajtót is kinyitották. Ugy látszik, a kivonulás sokkal könnyebben történt meg, mint bevonulásuk, mert ehhez több, mint négy óra kellett. Végre mindenek vége volt. A samán fölemelkedett, tekintete olyan volt, mint csodálkozó, bámuló emberé, a ki mely álmából felébredve azt látja, hogy egy nagy társaság van körülötte . . . Különösen személynem vonta magára figyelmét . . . Hozzá fordulva, felvilágosítást kértem tőle egyes homályosabb kifejezéseire nézve. Csodálkozva nézett rám, miközben tagadólágrázza fejét, jelezvén, hogy efélékről sohasem hallott.“⁹⁾

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Püspök urunk ő méltósága** folyó hó 21-én a reggeli gyorsvonattal székvárosába hazérkezett és részt vett a papi szentgyakorlatokon. Ő méltósága 25-én este újból visszaútazott rokonaihoz.

— **Szent István napja.** Első apostoli királyunknak, Szent Istvánnak ünnepét hagyományos kegyelettel ülte meg az egész nemzet. — Gyulaféhérvárt nemzeti zászlók hirdették a nemzeti ünnepet és este a város ki volt világítva. Az ünnepélyes szentmisét Ujtalsi József dr. apátkanonok úr celebrálta, míg a szentbeszédet Zlamál Agoston tanár tartotta nagy hatással. Szentmise alatt Resch L. György karnagy és Cserba J. tanuló régi egyházi énekeket adtak elő kiváló műérzékkel. Az isteni tiszteleten megjelent a városi hatóság, a kir. törvényszék, járásbíró, ügyészség, a posta-távirda-, adóhivatal stb., nemkülönb a helyben állomásozó katonai

6) A szell. való újabb hit 121. lap.

7.) Lásd Pertynél i. m. 223. és kk. lapok.

8) Die christliche Mystik. Regensburg. 1897. III. 537. k.

9) Schneider: A szell. való újabb hit 40. 41. l.

csapatok tisztikara. — Nem hagyhatjuk azonban megjegyzés nélkül azon, Gyulafehérvárt már régen divó szokást, hogy az úgynevezett férfi intelligencia — kevés kivétellel az ünnepi szentbeszédnek elől kivonul. Pedig Zlamálnak a beszéde megérdemelte volna, hogy meghallgassák, mert az, úgy alaki kidolgozás, mint előadás tekintetében méltán sorakozott a budapesti koronázó és bécsi kapucinus templomokban elmondott ünnepi beszédekhez.

— **Személyi hír.** *Molnár János* pápai prelátus, komáromi apátplebános és orsz. képviselő mult héten városunkban időzött és részt vett a lelkigyakorlatokon. A prelátus úr itt időzése alatt a püspöki udvarnok volt szívesen látott vendége.

— **Királyi kitüntetés.** Ő cs. és apostoli kir. Felsege *Csató János* kir. tanácsosnak, Alsófehérmegye derék alispánjának sok évi (25 év) hű és jeles szolgálatai elismerésül a vaskoronarend III. osztályát adományozta. — E kitüntetés fölött őszintén örvendünk és ahoz szívből gratulálunk.

— **Személyzetiek.** *Szóthly Gyula* volt komáromi adminisztrátor papnövelőintézetű lelkigyakorlatának, *Regetty Géza* marosvásárhelyi főgym. tanár, nyagoda gymn. és finóvelői h. igazgatójának, *Balog József* püspöki szertartó a marosvásárhelyi gimnáziumhoz hittanárnak, *Szlávik Ferenc* alapvizsgás tanárjelölt a brassói — és *Polgár József* alapvizsgás tanárjelölt a marosvásárhelyi gimnáziumhoz helyettes tanároknak nevezettek ki. *Sipos Károly* újművés Gelencére küldetett káplánnak. *Tódor Imre* gelencei káplán egészségi okokból ideiglenesen szabadságot tartott.

— **Kinevezések.** Bakó Károly szentgyeházasi oláhfalvi és Biró Mária szovátai tanító illetve tanítónőnek kinevezettek.

— **Vettük a következő sürgőnyt.** Fiume, aug. 24. Campocavallóban számos magyar zarándok hangos zokogás közt szemlélte a fájdalmas Szűz képének szemmozgatását. Levélben többször az új szentely főoltárt magyarok építik, magyar cimerral, képekkel ellátva. A kegyképet tartalmazó főoltár magyarok Nagybassonyának lesz dedikálva. Zafitery.

— **Lelkigyakorlatok.** Püspök úr ő méltósága által e nyárra kitűzött második papi Szentgyakorlatra nyolcvanhaton gyűltünk össze az egyházmegye különböző részeiből. A vidéki papság a püspöki udvarban és a nagyszemináriumban szálásoltatott el. A résztvevők neveit lapunk más helyén közöljük. — A szentgyakorlatokat fi. *Fiala József* Jézustársasági atya (Kalksburgból) vezette az Istentől neki adott szép tehetséggel. Beszédeinek tárgya a papi állás kívánalmái, — a defectusok — és a papi erények voltak. És mindezt oly kedvesen, figyelmünket elannyira lebilincselőleg adta elő, hogy az egyórás meditációk egy csepet sem voltak fárasztók. A szentgyakorlatok előtt a Venisanetét ő méltósága tartotta, úgy szintén a reggeli csendes miséket is. Harmadik nap estve 6—7 óráig szentségimádás volt, melyet az összes papság karingben végzett. Főnséges jelenet volt ez, midőn 86 pap térdreborulva a legfőbbesébb Oltáriszentség előtt szívének hódolatát mutatta be a pástorok Pásztorának. A péntek reggeli meditáció után hálás szível mondott köszönetet a kegyes főpásztor a jó lelkiatjának. S ezután szentmise alatt megáldoztatta a papságot. Szentmise végeztével Fábrián Sándor nagy-

prepost ur hódolatteljes köszönetet mondott a főpásztornak azon kegyességéért, hogy munkatársait a lelkigyakorlatok áldásaiban részesítette. Ő méltósága válaszában örömet fejezte ki afelett, hogy résztvehetett papjainak eszentgyakorlatain is. Erre körmenetileg az aulába kísértük ő méltóságát, mialatt nyájasan vett bucsut minden egyestől.

— **Prospectus** a brassói rom. kath. nőegylet házában felállított. és a sz. Ferenc rendi nővérek vezetésére bízott internátust és elemi leányiskola I—VI. osztályát illetőleg. Van szerencsénk úgy a brassói, valamint a vidéken lakó tisztelt közönségnek ezennel tudomására hozni, hogy alulírottak „a brassói rom. kath. nőegylet“ házában az 1899.900. tanévtől kezdve nyilvános internátust nyitunk az elemi iskola I—VI. osztályba járó és 6—14 éves növendékek számára vallás és nemzetiség különbség nélkül, s egyszerűen az elemi leányiskola IV—VI. osztályainak vezetését is átvesszük. Rendünk már több helyen nyilvános iskoláiban megnyerte a t. közönség bizalmát, s legyenek meggyőződve, hogy ezen új intézetben is a reánk bízottak mindannyian szeretetteljes nevelésben, betegség esetén pedig gondos és helyes ápolásban részesülnek. A növendékeknek havonta egyszer szabad látogatást tenni; minden vasár- és ünnepnapon d. u. $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ —ig pedig látogatást fogadni. A vidéken lakó szülők azonban akkor látogathatják gyermekeiket, mikor a városba jönnek. A tan- és társalgási nyelv magyar és német az iskolába való beiratás díja 50 kr. Tandij 4 frt. Tandij nem katolikusoknak 6 frt. Rendkívüli tárgyak és privát órák havonként: Zongora 3 frt. Gyakorlás a zongorán 50 kr. Hegedű 3 frt. — Német (magán óra) 1 frt. Magyar (magán óra) 1 frt. Kézimunka (magán óra) 1 frt. Havi tartási díj 16 frt. (Reggeli: kávé kifivel; délebed: 3—4 fogás; uzsonya: kenyér és gyümölcs; estebéd: 2 fogás.) Évi mosás 10 frt. Az intézetbe belépő növendékeknek következőket kell magukkal hozni: 1 szalmazsákot, 1 matrácot, 1 paplant, 2 párnát, 3 ágylepedőt, 3 paplanlepedőt, 4 párnahéjat, 1 fehér ágytakarót, 1 lavort, 1 pohart, fog- és ruhakéft, szappant, fésűt, szapanartót, 6 törülközőt, 6 inget, 6 nyári, 3 téli bugyogót, 6 nyári, 3 téli szoknyát, balóréklit, 8 pár harisnyát, 8 szíves kötényt, 12 zsebkendőt, nyakkendőt, 1 téli, 1 tavaszi kabátot, 1 nagy, 1 kisebb meleg kendőt, 1 téli, 1 nyári kalapot, 1 téli, 1 nyári keztyűt, 3 pár cipőt, 1 esernyőt, 1 napernyőt, 4 tányért, 1 poharat, 1 kávéscsészét, 1 kávéskalánt, 1 pár evőeszközt, 1 asztalterítőt, 3 szervétát. — A mi a felső ruhákat illeti, tetszés szerint hozhatnak, de mégis kívánatos, hogy egyszerűek, de csinosak legyenek. Legyenek meggyőződve a tisztelt érdekeltek, hogy úgy a szellemi tehetségek kellő kiképzésére, mint a test fejlesztésére mindent megteszünk, hogy így egykoron erényes, keresztény és házas nőket, igazi bonleányokat adhassunk vissza önkönek. — Azon t. szülőket, kik gyermekeiket ez intézetbe felvétetni óhajtják, kérjük, hogy ebbseli szándékukat mielőbb tudomásunkra hozni sziveskedjenek. Brassó, 1899. augusztus hó.

A sz. Ferenc-rendi nővérek.

— **A jövő tanévre alapítványt nyertek:** a) a kolozsvári finevelőbe Miklós János, Páll Gábor, Mokorsinyi Gusztáv, Lucze Sándor, T. Schneider Jenő, Eröss József, Marthy Ferenc, Botár Béla, Keserű József, Jancsó Gábor, Soó Domokos, Török Sándor, Szabó Endre, Darvas Dávid, Bádry Tibor, Se-

bestyén János, Klára András, Hankó Ferdinánd, Horváth Emil br., Czetz Ernő, Madár József, Kovács Gergely, Márton Andor, Terényi Béla, Gábor Péter, Pál Gábor (60 frt. öszt. díj.) Akontz Olivér, Prikler Lajos, b) a gyefehérvári: Mára Mihály, Keiczél Alajos, c) a sz.-udvarhelyi: Pál Rezső, Szalai János, Daróczy László, Szélyes Lajos, György Dénes, Kolumbán Károly, d) a marosvásárhelyi: Ilyés János, Lóvér Aladár, Káliani Ferenc, Petres Kálmán, Szenner József, Nagy Elek, e) a cs.-somlyóiba: Abraham József, Fekete József, Pál Gyula, Kardos Árpád, Kovács Miklós, Biri Ferenc, Csomortáni Ignác, Balázs Lajos, f) a kantaiba: Imets Gábor. Athelyeztetett: Blenessy Károly Cs.-Somlyóra és Glück Emil M.-Vásárhelyre. g) A n-szebeni Terézváraházba: Héjja Lajos, Gergely Ferenc és Sándor, Demény Béla, Veres János Fejér Sándor, Pál Miklós, Pap Sándor, Szörtsey István, Poldner Irén, Sztankay Domokos, Cseh András, Diehl Tivadar, Harmath Márton, Schütz József, Bartalis Josepha, Muhay Károly.

Pályázatok.

— *A futásfalvi róm. kath. iskolánál* a II-ik tanítói állomás üresedésbe jöven, pályázat hirdetik. — Jövedelme: 1) év kepercificatió szerint 26 kal. ösz s annyi tav. p. értéke 61 frt 80 kr. 2) 10 szekér falka p. ért. 8 frt 10 kr. 3) ospora különböző címen 10 frt s lehet több is. 4) sz. mise alapból 2 frt 50 kr. 5) stóla 5 frt. 6) temetkezéskül harangoztatásért cireiter 9 frt. s végül 301 frt államszegély és ötödéves korpótlék, ha arra jogosult. Tisztességes lakás 2 szoba, kamra és pince, $\frac{1}{4}$ holdnyi veteményes kert megfelelő értéke. — Csak okleveles tanítók pályázhatnak. Kötelességei: az I. és II-ik vegyes osztályt vezetni, a segédkantori teendőket végezni, a sekrestyési és harangozó kötelességek végzéséről gondoskodni. Kellően felszerelt folyamodványait folyó szept. hó 10-ig alóhírothoz küldjék be. Futásfalva, (n. p. Kézdi-Vásárhely) 1899. aug. 20-án.

Bence Lajos s. k.
plebános isk. elnök.

— *A csikszögödi róm. kath. hitközségben üresedésben lévő kántortanítói állásra* ezennel pályázat hirdetik, melylyel a következő járandóságok vannak egybekötve: 1.) 78 kalongya rozske 156 frt. értékben; 2.) 78 kalongya zabkepe 78 frt. értékben; 3.) ospora járandóság 47 frt 54 kr.; 4.) 54 terfi búkkfa 54 frt. értékben; 5.) két szekér szénát termő kaszáló 16 frt. értékben; 6.) Stola jövedelem mintegy 40 frt. 7.) Pium legatumból 1 frt. 75 kr. 8.) Államszegélyből 90 frt. 28 kr.; 9.) Köépületből álló tisztességes lakás a szükséges gazdasági épülettel. Felhívtnak mindazok, kik ezen állast elnyerni óhajtják, hogy kántortanítói képesítésüket igazoló okmányokkal, esetleg működési bizonyítványokkal ellátott kérsüket folyó év szeptember 19-ig alatt irt főgondnokhoz adják be. Megjegyzetetik egyttal, hogy a megválasztott kötelessége az egyházi szolgálaton kívül az I. és II-ik osztályos tanulókat tanítani és az ismétlősöket tanítóársával oktatni. Cs.-Szere-dának lévén Zsögöd filialis községe, egyházi szolgálat egy héten 3-szor és közbeeső ünnepeken van.

Csik-Zsögöden, 1899. augusztus hó 20-án.

Nagy Ferenc.

— *Gyergyó-Szárhegy község alszegei róm. kath. népiskolájának* I. II-ik vegyes osztálya az eddig ott működő tanítónak a központi iskolához való áthelyezése folytán üres-

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. Irodalmi Társulat. Felelős szerkesztő: **Körödy Péter dr.**

Szerkesztőtársak: **Bálinth György, Péter János dr., Wagner Sándor, Zlamal Agost.**

Nyomatott Papp Györgyül a püsp. lyc. könyvnyomdában Gyulafehérvárt.

désbe jöven, arra férfi tanító pályázat nyitattik. Járandósága: 400 frt törzs fizetés az iskola pénztárából három havi előleges részletekben; 3 szoba, konyha, kamra, nyári konyha és pincevel ellátott esinos lakás, melyhez 600□-öl területű veteményes kert is tartozik. Az említett osztályok vezetésén kívül köteles az ismétlő iskolánál kijelölt tárgyakat tanítani s szükség esetén a kántori teendőkben is segédkezni. Az oklevél és szolgálati bizonyítványokkal kellőleg felszerelt folyamodványok Nagyságos Both Ferenc kanonok-plebános iskolaszéki elnökhöz emezve f. év szept. 15-ig beadandók. A megválasztott tanító püspöki kinevezés után köteles állomását azonnal elfoglalni.

Gyergyó-Szárhegy, 1899. aug. 14-én.

Bartalis Ignác,
iskolaszéki világi elnök

Brasay József,
iskolaszéki jegyző.

— *A máréfalvi róm. kath. segédkantortanítói állomásra* pályázat hirdetik. Jövedelme: 212 frt államszegély, 58 kalongya roz, annyi zabkepe = 92 frt.. 14 véka roz, 12 véka zab = 14 frt., 18 terfi fa = 9 frt., tandíj, tanítói alap, ajtatos alap, stóla és oszpora 58 frt., 3 hold birtok haszonbérbe adva 15 frt. Kötelessége: Egyik tanteremben a mindennapi és ismétlő tankötelességet tanítani, a segédkantori és sekrestyési teendőket végezni. Pályázati határidő szeptember 4.

Posta: Székely Udvarhely.

Holló András,
plebános isk. széki elnök

— *Az abosfalvi róm. kath. kántortanítói állásra* pályázat hirdetik. Javadalma: 1.) püspöki segély: 50 frt. 2.) ingatlanból: 30 frt. 3.) Kovács-Apor-féle alapítványokból: 70 frt. 4.) Tandíj: 6 frt. 5.) Szolgálányokból: 17 frt 70 kr. 6.) Kántori stola: 5 frt. 7.) Állami segély: 223 frt. Uj lakás. 2 szoba, konyha, kamra, pince; gazdasági épület később. Kötelességei a fiu és leány gyermekek, vasárnapi iskolások tanítása. Sek. estyési és harangozó kötelesség. Csak okleveles tanítók pályázhatnak. Abosfalva, 1899. aug. 3.

Nagy Ignác,
isk. széki elnök

— *A csiktaplocai róm. kath. kántortanítói állásra* szeptember 15-ikéig pályázat hirdetnek. — J a v a d a l m a: 1.) 400 frt. készpénzben; 2.) a stólaból mintegy 50 forint; 3.) lakás két szobával, konyhával és gazdasági épülettel; 4.) konyhakertész, 5.) esetleg 20-24 köbméter kemény tűzifa. — **K ö t e l e s s e g e i:** 1.) Mint III. tanító vezeti az iskolaszék által kijelölt osztályt; 2.) kezeli a faiskolát; 3.) végzi az összes kántori teendőket. — A kellően felszerelt folyamodványok nt. Zsigmond Gusztáv expositus segédlelkész úrhoz küldendők Taplocára. Személyesen megjelenők előnnyel bírnak.

Csik-Somlyón, 1899. augusztus 21-ikén.

Kassai Lajos,
lelkész, az iskolaszék elnöke

Kiadóhivatali üzenet.

Fályázati hirdetések figyelmébe. A pályázati hirdetés szövege külön lapra irandó és a díjjal egyidejűleg elküldendő még akkor is, ha egy régebben megjelent pályázat felújítása kívántatik.